

Projekt współfinansowany
przez Unię Europejską

***To proste. Mniej niebezpiecznych odpadów to
bezpieczniejsze i zdrowsze warunki życia ludzi
oraz czystsze środowisko.***

Capital Cities - współpraca stolic w obszarze gospodarki odpadami niebezpiecznymi
Erywań, Warszawa, Tirana

Projekt współfinansowany
przez Unię Europejską

Segregowanie odpadów przez mieszkańców Warszawy

Na podstawie badania ARC Rynek i Opinia dla m. st. Warszawy przeprowadzonego w listopadzie 2021 w Warszawie

Autorzy: Magdalena Głomska i Agata Tkaczyk ARC Rynek i Opinia

Zastrzeżenie: Ten materiał powstał przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej. Za jego zawartość odpowiedzialny jest wyłącznie zespół projektu „Stolice współpracujące w zakresie wspólnych wyzwań w gospodarowaniu odpadami niebezpiecznymi - Erywań, Warszawa, Tirana”. Zawartość niekoniecznie odzwierciedla poglądy Unii Europejskiej.

Informacje o badaniu

CEL

Głównym celem badania było poznanie zwyczajów mieszkańców Warszawy związanych z postępowaniem z odpadami w gospodarstwach domowych oraz wskazanie wytycznych do komunikacji motywującej do segregowania odpadów.

TECHNIKA

Badanie jakościowe zrealizowane techniką zogniskowanych wywiadów grupowych (FGI) stacjonarnie (54 – 65 lat) oraz online (pozostałe grupy mieszkańców).

Liczba osób w grupie: 6

Czas trwania grupy: 120 minut

TERMIN

Październik 2021 r.

WYKONAWCA

ARC Rynek i Opinia Sp. z o.o.

Opis próby - założenia dla poszczególnych FGI

Osoby w wieku 20-25 segregujący oraz niesegregujący (mix), mieszkający w domach wielorodzinnych

Osoby w wieku 32-37 lat segregujący, mieszkający w domach wielorodzinnych

Osoby w wieku 32-37 lat niesegregujący, mieszkający w domach wielorodzinnych

Osoby w wieku 32-45 lat segregujący oraz niesegregujący (mix), mieszkający w domach jednorodzinnych

Osoby w wieku 40-47 lat segregujący, mieszkający w domach wielorodzinnych

Osoby w wieku 40-47 lat niesegregujący, mieszkający w domach wielorodzinnych

Osoby w wieku 50-65 lat segregujący oraz niesegregujący (mix), mieszkający w domach jednorodzinnych

Osoby w wieku 54-65 lat segregujący, mieszkający w domach wielorodzinnych

Osoby w wieku 54-65 lat niesegregujący, mieszkający w domach wielorodzinnych

WYNIKI BADANIA

Zarządzanie odpadami w budynkach wielorodzinnych

Sposób organizacji w mieszkaniu

- Najczęstszym miejscem, w którym znajdują się kosze na śmieci jest szafka pod zlewem.
- Do zbierania odpadów segregowanych używa się zazwyczaj samodzielnie zaaranżowanych koszy, worków lub kartonów.
- Największy kosz przeznaczony jest na odpady zmieszane zarówno u osób segregujących, jak i niesegregujących odpady.
- Osoby segregujące śmieci nie zawsze posiadają pojemniki na każdy rodzaj odpadów ze względu na to, że nie mają na nie miejsca, często odkładają plastik, szkło, papier na bok.
- Najrzadziej segreguje się odpady bio.

Sposób organizacji w budynku mieszkalnym

- Osoby segregujące śmieci są częściej zadowolone z aktualnego stanu, ale są także pewne zastrzeżenia, takie jak przepełnione kontenery w weekendy.
- Osoby niesegregujące śmieci skarżą się na brak odpowiednich kontenerów do segregacji, ich złe ustawienie uniemożliwiające przejście lub przepełnienie kontenerów.
- Często kontenery umieszczone są na otwartej przestrzeni – korzystają z nich okoliczne lokale usługowe oraz przechodnie, którzy nie przestrzegają zasad segregacji śmieci. Powstaje nadmiar odpadów nieadekwatny do liczby kontenerów.
- Pozytywnie oceniono możliwość zamykania altanki oraz regularność wywozu śmieci.

Zarządzanie odpadami w budynkach jednorodzinnych

Sposób organizacji

- Osoby segregujące posiadają kilka pojemników na odpady zarówno w domu, jak i w oddzielnych pomieszczeniach np. w piwnicy lub garażu – tam, najczęściej w workach, przechowują szkło/ papier/ plastik.
- Mimo tego, że mają do zagospodarowania większą przestrzeń wspominają o braku miejsca na wszystkie frakcje w kuchni.
- Mieszkańcy domów jednorodzinnych mają zastrzeżenia do pracy firm odbierających odpady. Zdarzają się sytuacje, że pracownicy nie odstawią kontenerów na miejsce.
- Innym wskazywanym utrudnieniem jest słaba jakość dostarczanych worków.
- Pozytywnie oceniono harmonogram wywozu śmieci, który jest łatwo dostępny w Internecie.
- Osoby posiadające ogród często kompostują frakcję bio. Niższa opłata za wywóz śmieci nie jest motywująca.
- podobnie jak w mieszkaniach, najrzadziej segreguje się odpady bio.

Zarządzanie odpadami w gospodarstwie domowym

Czynniki ułatwiające segregację

- Duża dostępność pojemników na każdą frakcję
- Wyraźnie oznakowanie kontenerów
- Porządek w altankach/ pomieszczeniach na kontenery
- Jasne zasady segregacji
- Dobra organizacja miejsca na pojemniki na śmieci w domu
- Napisy na workach – co powinno się wrzucać do danej frakcji
- Akcje informacyjne/ kampanie reklamowe
- Harmonogram odpadów dostępny w Internecie
- Zachęty do segregacji w postaci rozdawanych roślin, drzew choinkowych za przyniesione odpady
- Poczucie odpowiedzialności społecznej, troska o środowisko

Czynniki utrudniające segregację

- Brak miejsca w kontenerach – za małą częstotliwość odbioru śmieci
- Brak odpowiednich kontenerów
- Brak przejścia do kontenerów w altankach spowodowany złym ustawieniem ich przez pracowników firm odbierających odpady
- Brak wydzielonego miejsca na gabaryty
- Mała wiedza na temat segregacji złożonych odpadów
- Brak oznaczeń na opakowaniach informujących o frakcji, do której powinny zostać wyrzucone
- Zachowania sąsiadów, rodziny – brak wzoru do naśladowania
- Brak miejsca w mieszkaniu na pojemniki na odpady
- Brak korzyści finansowych
- Niedostateczna liczba miejsc przyjmujących elektroodpady
- Brak poczucia sprawczości, wiedzy o efektach segregacji

Czynniki motywujące do segregacji

Obowiązek segregacji

Wzbudza w mieszkańcach poczucie odpowiedzialności społecznej oraz motywuje do przestrzegania norm społecznych, co bezpośrednio przyczynia się do zwiększonej mobilizacji do segregacji (starsi respondenci).

Naklejki informujące o nieodebraniu śmieci z powodu braku segregacji

Nie motywują do segregacji, wzbudzają jedynie zainteresowanie (wszystkie grupy).

Dbanie o ekologię

Segregacja śmieci daje respondentom poczucie odpowiedzialności za środowisko, czystą planetę. Powoduje, że czują się lepszymi obywatelami, czerpią z niej osobistą satysfakcję (wszystkie grupy).

Segregacja sąsiadów, członków rodziny

Obserwowanie najbliższych, którzy segregują odpady bezpośrednio przyczynia się do podjęcia działań na rzecz segregacji. Stanowią oni wzór do naśladowania (głównie najstarsi i najmłodszy badani).

Mniejsze opłaty

Aspekt finansowy związany z odpadami jest tematem wzbudzającym dużo emocji. Możliwość zaoszczędzenia pieniędzy na segregacji wpływa na decyzje o podjęciu takich działań (młodzi respondenci).

Bariery segregacji

Co demotywuje

Skomplikowane zasady segregacji

Brak odpowiedniej edukacji ekologicznej,
w tym głównie osób starszych

Brak informacji w jaki sposób są
przetwarzane segregowane odpady

Brak odpowiednich
pojemników na
odpady

Mało miejsca w
domu na
segregację

Wymaga dużo
wysiłku

Pochłania dużo
czasu

Brak zachęty
finansowej

Wysoka opłata

Źródła informacji o zasadach segregacji

Sposoby pozyskiwania informacji o zasadach segregacji:

- Ulotki informacyjne umieszczane na tablicach ogłoszeniowych, w skrynkach pocztowych
- Kampania informacyjno-promocyjna zorganizowana przez m.st. Warszawa (kampania outdoor)
- Internet (w tym strona warszawa19115.pl)
- Najbliższa rodzina i znajomi

Miejsca widoczności informacji o zasadach segregacji:

- W przestrzeni publicznej, komunikacji miejskiej
- W miejscu zamieszkania: przy wejściu do budynku, windzie, skrynce pocztowej, na tablicy ogłoszeniowej, altance śmietnikowej
- Internet (media społecznościowe)

Treści, które ułatwiłyby mieszkańcom segregację:

- Podanie przykładów – do jakiego pojemnika wrzucać określone rodzaje odpadów
- Dużo przykładów odpadów (w tym problematycznych)
- Informacje krótkie i konkretne
- Więcej infografik niż tekstu
- Tekst podany zwięźle, hasłowo
- Informacje o drodze odpadu od wylądowania w śmietarce

Narzędzia informacyjno-komunikacyjne ułatwiające segregację

Segregujna5.um.warszawa.pl

- Nieznana badanym
- Dotarcie do wyszukiwarki może być utrudnione dla starszych respondentów (grupy 50+) z uwagi na to, że dostępna jest w Internecie
- Powinna być dostępna w różnych opcjach językowych
- Powinna być szeroko promowana

19115 – aplikacja/ telefon/ strona

- Młodzi mieszkańcy nie mają doświadczenia w korzystaniu z 19115
- Służy głównie starszym osobom oraz mieszkańcom domów jednorodzinnych do zgłaszania problemów z wywozem odpadów
- Wysoka skuteczność rozwiązywania zgłaszanych spraw za pośrednictwem aplikacji (osoby segregujące)
- Negatywna ocena numeru telefonu – trudność z połączeniem się

Mapa

- Przydatne funkcjonalności
- Powinna opierać się na interfejsie Google Maps
- Powinna zawierać listę butelkomatów

Odpady niebezpieczne

Klasyfikacja odpadów nietypowych/ niebezpiecznych nie stanowi dla respondentów problemu. Badani mają świadomość, że nie można wyrzucać ich do kontenerów na zwykłe odpady ze względu na szkodliwe dla gleby i wody skutki rozkładu śmieci.

Dlaczego te odpady sprawiają kłopot?

- Ogólny brak wiedzy, co z takimi odpadami należy zrobić + mała dostępność punktów, gdzie można je wyrzucać.
- Wyrzucanie tego typu odpadów wiąże się z koniecznością osobistego zaangażowania w wywóz śmieci.

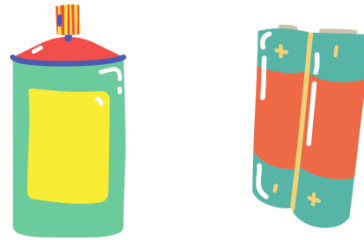

- Mieszkańcy domów wielorodzinnych postulują, aby przy każdym budynku zostało wydzielone odrębne miejsce na składowanie gabarytów przeznaczonych do odbioru lub postawienie dodatkowych pojemników na mniejsze elektrośmieci oraz odpady poremontowe.
- Wskazywano również, że odbiory odpadów wielkogabarytowych powinny być znacznie częstsze.

Odpady niebezpieczne

PSZOKi/ MPSZOKi

Część respondentów wie o istnieniu PSZOKów, nieliczni z nich korzystali. Wiedzę na ich temat czerpią głównie z Internetu – ze strony urzędu miasta lub z ulotek.

Jak zwiększyć dostęp do PSZOKów?

- Powszechnym problemem utrudniającym korzystanie z PSZOKów jest ich dostępność. Dla wszystkich osób liczba punktów odbioru jest niewystarczająca.
- Inną barierą są niestandardowe godziny otwarcia takich miejsc, które nie umożliwiają skorzystanie z nich osobom pracującym.
- Ograniczenie stanowi również lokalizacja takich miejsc oraz konieczność zorganizowania własnego transportu do takiego punktu.

Dobrym rozwiązaniem byłoby uruchomienie większej liczby mPSZOKów oraz przeprowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej na temat funkcjonowania takich miejsc.

Capital Cities - współpraca stolic w obszarze gospodarki odpadami niebezpiecznymi
- Erywań, Warszawa, Tirana

ODPADY ~~NIE~~BEZPIECZNE

Czym są odpady niebezpieczne i jak właściwie z nimi postępować?

Elektroodpady
Oddaj do:
PSZOK, MPSZOK,
Punkty ElektroEko
Miejskie Punkty
Elektroodpadów
Odbiór bezpośredni
z domów
(duże elektroodpady)

**Przeterminowane leki
i termometry rtęciowe**
Oddaj do:
MPSZOK
(tylko termometry
rtęciowe)
Wybrane apteki

Baterie i akumulatory
Oddaj do:
PSZOK, MPSZOK,
Punkty zbierania baterii

**Odpady
remontowo-budowlane
z samodzielnie
przeprowadzanych
remontów**
Oddaj do:
PSZOK

**Detergenty,
chemikalia, rozpuszczalniki**
Oddaj do:
**PSZOK
MPSZOK**

Farby, kleje, tusze
Oddaj do:
**PSZOK
MPSZOK**

Sprzęt, który chcesz oddać jest sprawny? A może farba, która została Ci po remoncie ciągle nadaje się do wykorzystania? Sprawdź, czy w Twojej okolicy istnieją miejsca, w których można przekazać je innym (podzielnia, sklep charytatywny itp.). Możesz też umieścić ogłoszenie na lokalnych forach internetowych lub grupach w mediach społecznościowych.

To, co dla Ciebie jest odpadem, może przydać się komuś innemu!

Gdzie oddać odpady niebezpieczne?

PSZOK - punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych

PSZOK LEKARO
Wilanów
ul. Zawodzie 1
tel. 22 185 52 51

PSZOK PARTNER
Białołęka
ul. Płytowa 1
tel. 22 811 08 53

Punkty są czynne w godzinach: od poniedziałku do piątku w godz. 14.00-20.00,
w soboty w godz. 9.00-20.00
(z wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy)

MPSZOK - mobilne punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych
Kursują one dwa razy w tygodniu: w środy i soboty, zatrzymując się w określonych godzinach w wyznaczonych punktach
- wykaz i godziny pracy znajdziesz na warszawa19115.pl

Punkty ElektroEko i Miejskie Punkty Elektroodpadów
- wykaz i godziny pracy znajdziesz na warszawa19115.pl

Odbiór dużych elektroodpadów z domów (ElektroEko)
- tel. 22 22 333 00 lub formularz na www.elektrosmieci.pl

Adresy aptek i punktów odbioru baterii znajdziesz na warszawa19115.pl

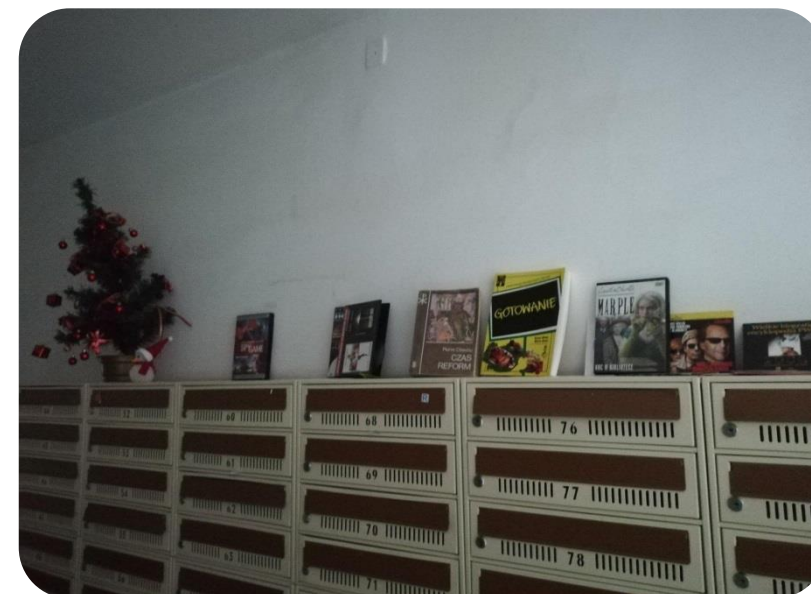
Azbest
M.st. Warszawa udziela dotacji na realizację inwestycji na terenie m.st. Warszawy polegających na demontażu, pakowaniu, transporcie wyrobów/opadów zawierających azbest i przekazaniu ich na składowisko odpadów przyjmujących te odpady niebezpieczne. Możesz uzyskać dofinansowanie do 100% ponoszonych kosztów!
Wniosek i więcej informacji znajdziesz na warszawa19115.pl

Więcej informacji o odpadach niebezpiecznych i punktach odbioru znajdziesz na:
warszawa19115.pl
segregujna5.um.warszawa.pl

Mi się ogólnie wydaje, przynajmniej ja tak robię, że jak mam jakieś takie rzeczy jak farba, pędzel, czy coś, to to ładuje jednak w zmieszanych, nikt nie jeździ tego nie oddaje do tych PSZOK-ów, chyba że naprawdę robi się duży remont. Ale jak ktoś chce sobie przemalować ścianę, to nie będzie jechał z pędzlem i z jedną puszką do PSZOK-u, to jednak w zmieszanych wyląduje.

Idea gospodarki o obiegu zamkniętym

Jadłodzielnie, podzielnie, miejsca i grupy wymiany

- Badani pozytywnie wypowiedzieli się o takich inicjatywach.
- Nieliczni badani korzystali z takich miejsc.
- Starsi mieszkańcy wskazywali, że jadłodzielnie powinny służyć do zostawiania tylko produktów spożywczych w zamkniętych opakowaniach.
- Część respondentów korzysta z lokalnych grup oddania/ wymiany rzeczy w mediach społecznościowych, w celu oddania mebli.

Idea gospodarki o obiegu zamkniętym

Punkty naprawy sprzętu gospodarstwa domowego

- Inicjatywa powstania takich miejsc spodobała się mieszkańcom w średnim wieku i części osób starszym.
 - Jednocześnie część osób starszych wyraża brak zaufania do darmowych usług lub są dalecy od dodawania miastu kolejnych wydatków.
- Młodzi badani nie widzą potrzeby powstawania takich miejsc ze względu na brak zaufania do specjalistów oraz na niską trwałość kupowanego nowego sprzętu, którego według nich nie opłaca się naprawiać.

Jak powinny być zorganizowane te punkty?

- Punkty te powinny znajdować się w każdej dzielnicy, bardziej w rozpoznawalnym niż przy PSZOKach.
- Powinny być dostępne zarówno pod względem długich godzin otwarcia jak i możliwości dojazdu do nich komunikacją miejską.
- Punkty te powinny być dobrze rozreklamowane pod kątem wiedzy, doświadczenia i fachowości pracujących tam specjalistów.
- Mieszkańcy najchętniej naprawialiby w takich punktach mały sprzęt AGD.

REKOMENDACJE

Rekomendacje

**#1 KAMPANIA INFORMACYJNA
O ZASADACH SEGREGACJI**

**#2 POKAZANIE KORZYŚCI
WYNIKAJĄCYCH
Z SEGREGACJI**

**#3 UŁATWIANIE
SEGREGACJI ŚMIECI**

**#4 PRZEDSTAWIENIE
DROGI ODPADÓW**

Inspiracje do komunikacji

SEGREGACJA W MAŁYM PALCU

Warto kontynuować realizację kampanii odpadowej w outdoorze. Dobrym pomysłem byłoby również dotarcie z ulotkami, broszurami do domu każdego mieszkańca. Materiały informacyjne powinny przedstawiać zwłaszcza przykłady odpadów problematycznych. Kampania powinna uwzględniać również informacje o miejscach wyrzucania małych odpadów niebezpiecznych.

O SEGREGACJI W INTERNECIE

W celu dotarcia do mieszkańców Warszawy z informacjami o zasadach segregacji warto wykorzystać media społecznościowe. Za pomocą spersonalizowanych reklam, profili dedykowanych segregacji można dotrzeć do tysięcy mieszkańców.

TWOJE DZIAŁANIE MA ZNACZENIE

Mieszkańców często demotywią zachowania sąsiadów niesegregujących śmieci – powodują, że sami rezygnują z segregacji. Pokazanie w jaki sposób działania jednostki wpływają na gospodarkę oraz środowisko wyzwoli w mieszkańcach poczucie sprawczości oraz zachęci do segregacji odpadów.

WIELOETAPOWA DROGA ODPADU

Warto pokazać w kampanii informacyjnej drogę jaką pokonują posegregowane odpady, w jaki sposób zostają poddane recyklingowi i przetworzone w kolejne produkty oraz jak to wpływa na poprawę jakości życia w Warszawie.

CO W ZAMIAN ZA SEGREGACJĘ SWOICH ŚMIECI

W komunikacji należy podkreślić, że osoby segregujące płacą mniej za wywóz odpadów. Warszawiacy powinni również odczuć, że różnice te są znaczące, a segregacja odpadów faktycznie podlega weryfikacji i w przypadku stwierdzenia jej braku nakładane są kary.

POMYŚL O PRZYSZŁOŚCI I PRZYSZŁYCH POKOLENIACH

W komunikacji warto zwrócić uwagę na dalekosiężne skutki segregacji śmieci. Warto odwoływać się do wyższych wartości takich jak ekologia, środowisko, życie naszych dzieci, najbliższych i aktywować myślenie w tych kategoriach, które skłoni mieszkańców do segregowania odpadów.

ARC Rynek i Opinia

ul. J. Słowackiego 12, 01-627 Warszawa

tel. 22 584 85 00

 badanie@um.warszawa.pl